

“DIKH HE NA BISTER!” International Youth Remembrance Event

DIKH HE NA BISTER (“Look and don’t forget” in Romani) – the Roma Genocide Remembrance Initiative mobilizes each year thousands of young Roma and non-Roma all over Europe on the occasion of the 2 August – the European Roma Holocaust Memorial Day – to advance remembrance, recognition and education about the Roma Genocide.

DIKH HE NA BISTER is a space of learning about the past, as well as of reflection about the role of young people in Holocaust remembrance. The initiative creates a dialogue and personal encounter of young people with Holocaust survivors. Their testimonies inspire the participants to address and resist against current challenges of antigypsyism, and other forms of racism in Europe today.

DIKH HE NA BISTER symbolizes for many young Roma the power of youth to write their own history. In the last few years, remembrance and recognition of the Roma genocide have become a key element of the Roma youth movement in order to restore dignity and to strengthen the identity-building of young Roma. On the occasion of the 70th anniversary of the Roma genocide on 2 August 2014, DIKH HE NA BISTER gathered over 1,000 young Roma and non-Roma from 25 countries in Krakow and Auschwitz-Birkenau. This mobilization greatly contributed to the recognition of 2 August as European Roma Holocaust Memorial Day by the European Parliament in 2015.

DIKH HE NA BISTER empowers young people in their struggle for justice and equality. Remembrance and commemoration activities do not only take place during the international event on 2 August in Auschwitz-Birkenau and Krakow, but also through numerous local initiatives around Europe. In particular, youth groups promote a message of resistance and self-empowerment to mark the “Romani Resistance Day” on May 16.

DIKH HE NA BISTER was founded by ternYpe International Roma Youth Network and its member and partner organizations in 2010, and is co-organized with the Documentation and Cultural Centre of German Sinti and Roma and in cooperation with the Council of Europe.

1

2

3

4

5

1 Dikh He Na Bister youth event 2014 in Auschwitz-Birkenau, young people with József Forgács (1935-2018), a Hungarian Roma Holocaust survivor; photo: Márton Neményi.

2 Rita Prigmore, a Sinti Holocaust survivor from Germany, sharing her story with young people during Dikh He Na Bister 2014; photo: ternYpe.

3 Young people built a tree of remembrance after a full day visiting the Auschwitz-Birkenau Museum, Dikh He Na Bister 2018; photo: Praskiewicz.

4 Over 1,000 young Roma and non-Roma from all over Europe attended the commemoration ceremony in Auschwitz-Birkenau for the 70th anniversary on 2 August 2014; photo: Márton Neményi.

5 Survivors Rita Prigmore, József Forgács and Raymond Gurême walking side by side towards the 70th anniversary commemoration of the Roma Genocide at Auschwitz-Birkenau; photo: Artur Conka.

„DIKH HE NA BISTER!”- Międzynarodowa Młodzieżowa Inicjatywa Pamięci

DIKH HE NA BISTER („Patrz i nigdy nie zapomnij” w j. romskim) – Inicjatywa Pamięci o Zagładzie Romów każdego roku mobilizuje tysiące młodych Romów i nie-Romów z całej Europy w związku z obchodami 2 sierpnia, czyli Europejskiego Dnia Pamięci o Holokauście Romów do refleksji, kultywowania pamięci oraz edukacji o ludobójstwie Romów.

DIKH HE NA BISTER to przestrzeń do nauki o przeszłości, a także przypomnienia nam o roli młodych ludzi w podtrzymywaniu pamięci o Holokauście.

DIKH HE NA BISTER symbolizuje siłę, dzięki której młodzież romska jest w stanie pisać swoją własną historię. Na przełomie ostatnich lat, pamięć oraz rozpowszechnienie świadomości o ludobójstwie Romów stały się kluczowym elementem ruchu romskiej młodzieży w kierunku przywrócenia godności oraz budowaniu tożsamości młodych Romów.

Z okazji 70. rocznicy zagłady Romów, 2 sierpnia 2014 r., DIKH HE NA BISTER zgromadziło w Krakowie i Auschwitz-Birkenau ponad 1.000 młodych Romów i nie-Romów z 25 krajów. Ta mobilizacja przyczyniła się w znacznej mierze do uchwalenia przez Parlament Europejski w 2015 r. dnia 2 sierpnia Europejskim Dniem Pamięci o Holokauście Romów.

DIKH HE NA BISTER daje młodym siłę w walce o sprawiedliwość i równość. Oddanie czci ofiarom oraz obchody rocznicowe nie odbywają się tylko w ramach międzynarodowej inicjatywy pamięci 2. sierpnia w Auschwitz-Birkenau i Krakowie, ale mają również miejsce w wielu lokalnych społecznościach w całej Europie. W szczególności grupy młodzieży lansują przekaz o samodzielnym myśleniu i postępowaniu oraz asertywności, aby upamiętnić Dzień Oporu Romów 16 maja.

DIKH HE NA BISTER zostało założone w 2010 r. przez ternYpe, Międzynarodową Sieć Młodzieży Romskiej oraz jej członków i organizacje partnerskie, i jest współorganizowana przez Centrum Dokumentacji i Kultury Niemieckich Romów i Sinti we współpracy z Radą Europy.

1

2

3

4

5

1 Dikh He Na Bister spotkanie młodzieży w 2014 r. w Auschwitz-Birkenau, młodzież z Józsefem Forgácssem (1935-2018), węgierskim Romem ocalałym z Holokaustu, fot.: Márton Neményi.

2 Rita Prigmore, niemiecka Sinti ocalała z Holokaustu, dzieląca się swoją historią z młodzieżą w trakcie Dikh He Na Bister 2014, fot.: ternYpe.

3 Młodzi ludzie zbudowali drzewo pamięci na zwieńczenie ich pobytu w Auschwitz-Birkenau, Dikh He Na Bister 2018, fot.: Jarosław Praszkiwicz.

4 Ponad 1.000 młodych Romów i nie-Romów z całej Europy uczestniczyło w Auschwitz-Birkenau w obchodach 70. rocznicy 2 sierpnia 2014 r., fot.: Márton Neményi.

5 Ocalali Rita Prigmore, József Forgács i Raymond Gurême idący ramię w ramię w kierunku miejsca obchodów 70. rocznicy ludobójstwa Romów w Auschwitz-Birkenau, fot.: Artur Conka.

„DIKH HE NA BISTER!“ - Internationale Jugenderinnerungsveranstaltung

DIKH HE NA BISTER („Schau hin und vergiss nicht“ in Romani) - Anlässlich des Europäischen Holocaust-Gedenktages für Sinti und Roma am 2. August mobilisiert die Initiative jedes Jahr tausende junge Sinti und Roma, wie auch Nichtangehörige der Minderheit aus ganz Europa - um die Erinnerung, Anerkennung und Aufklärung über den Völkermord an Sinti und Roma weiter zu fördern.

1

DIKH HE NA BISTER bietet einen Ort zum Lernen über die Vergangenheit und fördert die Auseinandersetzung über die Rolle junger Menschen in der Erinnerungskultur an den Holocaust. Die Initiative schafft einen Dialog und persönliche Begegnungen junger Menschen mit Holocaust-Überlebenden. Ihre Aussagen inspirieren die Teilnehmer, sich mit aktuellen Formen von Antiziganismus und anderen Rassismen in Europa auseinanderzusetzen und sich diesen zu widersetzen.

2

DIKH HE NA BISTER bedeutet für viele junge Sinti und Roma die Möglichkeit ihre eigene Geschichte zu schreiben. In den letzten Jahren sind das Erinnern und die Anerkennung des Völkermords zu einem Schlüsselement der Jugendbewegung von Sinti und Roma geworden. Anlässlich des 70. Gedenktages an den Völkermord an Sinti und Roma am 2. August 2014 versammelte DIKH HE NA BISTER über 1.000 junge Sinti und Roma und Nicht-Roma aus 25 Ländern in Krakau und Auschwitz-Birkenau. Diese Mobilisierung trug maßgeblich dazu bei, dass das Europäische Parlament im Jahr 2015 den 2. August als „Europäischen Holocaust-Gedenktag für Sinti und Roma“ anerkannte.

3

DIKH HE NA BISTER befähigt junge Menschen in ihrem Kampf für Gerechtigkeit und Gleichberechtigung. Besonders nutzen viele Initiativen junger Menschen den „Romani Resistance Day“ (Widerstandstag) um sich für Widerstand und Selbstermächtigung einzusetzen.

4

DIKH HE NA BISTER wurde 2010 vom Internationalen Roma Jugendnetzwerk ternYpe und seinen Mitglieds- und Partnerorganisationen gegründet und wird gemeinsam mit dem Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma und in Zusammenarbeit mit dem Europarat organisiert.

5

- 1 Dikh He Na Bister-Jugenderveranstaltung 2014 in Auschwitz-Birkenau, Jugendliche mit József Forgács (1935-2018), ungarischer Roma-Holocaust-Überlebender ; Foto: Márton Neményi.
- 2 Rita Prigmore, eine Sinti-Holocaust-Überlebende aus Deutschland, die ihre Geschichte während Dikh He Na Bister 2014 jungen Menschen erzählt; Foto: ternYpe.
- 3 Nach einem ganzen Tag im Museum Auschwitz-Birkenau errichten Jugendliche einen Baum der Erinnerung, Dikh He Na Bister 2018; Foto: Praskiewicz.
- 4 Über 1.000 junge Sinti und Roma und Nicht-Roma aus ganz Europa nahmen am 2. August 2014 in Auschwitz-Birkenau an der Gedenkveranstaltung zum 70-jährigen Jahrestag teil. Foto: Márton Neményi.
- 5 Die Überlebenden Rita Prigmore, József Forgács und Raymond Gurême gehen Seite an Seite zur Gedenkveranstaltung zum 70. Jahrestag des Völkermords an Sinti und Roma in Auschwitz-Birkenau; Foto: Artur Conka.

„DIKH HE NA BISTER!“ - Maškarthemutno Seripnasqo Ondipe e Ternipnasqo

DIKH HE NA BISTER – iniciativa vaś o Seripe e rromane genocidesqo mobilisarel sarkon berś xiliàda terne rroma aj gازه pe sa i Evròpa trujal o 2-to August - O Evroputno Dives e rromenqe genocidesqe seripnasqorro - vaś te anen anglal o seripe, o pinzaripe aj i edukàcia pal-o genocìdi e rromenqo.

1

DIKH HE NA BISTER si jekh than siklòvipnasqo pal o nakhlipe, aj vi vaś dipe godi pal i ròla e ternenqi k-o seripe e genocidesqo. I iniciativa putrel dialògo aj personàlo maladipe maškar o terne aj o praživde e genocidesqe. Lenqe gevajimàta den ilo e participanten sar te keren čekat anglal o avdisutne problème e antisiganismesqe, aj aver fòrme e rasismesqe.

2

DIKH HE NA BISTER si, vaś but terne rroma jekh simbòli e ternipnasqe zoràqo vaś te lekhen korkorre penqi història. And-o palutne berśa, o seripe aj o pinzaripe e rromane genocidesqe kerdile jekh vasno elemènti e rromane ternipnasqe miškipnasqo vaś te čhiven p-o than i demnitèta aj o vazdipe e ternenqe identitetaqo. K-o 70-to pherdives e rromane genocidesqo and-o 2-to August 2014, DIKH HE NA BISTER kidias maj but sar 1000 terne rroma aj gازه kotar 25 Thema and-o Krakow aj and-o Auschwitz-Birkenau. Akaja mobilizàcia sas jekh bari kontribùcia vaś o pinzaripe e 2-tone Augustesqo sar Evropaqo Dives vaś o Seripe e rromane genocidesqo kotar o parlamènti e Evropaqo and-o 2015.

3

DIKH HE NA BISTER del zor e ternen ande lenqo maripe vaś vortipe aj barabaripe. O aktivitète e seripnasqe aj komemoraciaqe naj sadaj k-o maškarthemutno ondipe k-o 2-to August and-o Auschwitz-Birkenau aj and-o Krakow, no vi k-o but lokàlo initiative pe sa i Evròpa. Partikular, grùpe ternenqe usàren jekh mesàzi resistancaqo aj zoràripnasqo k-o “Dives e rromane resistancaqo” p-o 16-to Maj.

4

DIKH HE NA BISTER širdias kotar i Maškarthemutni Draxhin e Rromane Ternipnasqi ternÿpe aj laqe organizàcie somdasne and-o 2010, aj si organisardo khetanes e Kulturalone aj Dokumentacieqe centroça e Germanikane sintenqo aj rromenqo aj k-i kooperàcia e Evropaqe Sombešeça.

5

1 Ternipnasqo ondipe Dikh He Na Bister 2014 and-o Auschwitz-Birkenau, o terne e József Forgács-eça (1935-2018), jekh Ungariaqo Rrom prажivdo e genocidesqo; fòto: Márton Neményi.

2 Rita Prigmore, sintica kotar i Germània savi prажivda o genocidi, mothovindoj pi història e ternenqe k-o Dikh He Na Bister 2014; fòto: ternÿpe.

3 O terne keren jekh rukh e seripnasqo pala jekh pherdo dives vizita k-o muzèo Auschwitz-Birkenau, Dikh He Na Bister 2018; fòto: Praskiewicz.

4 Buteder sar 1000 terne rroma aj gازه kotar sa i Evròpa len kotar k-i ceremònia e komemoraciaqi and-o Auschwitz-Birkenau vaś o 70to pherdives k-o 2 August 2014; fòto: Márton Neményi.

5 O prажivde Rita Prigmore, József Forgács aj Raymond Gurème phirindoj khetanes karing i komemoràcia e 70-tone pherdivesesqi e rromane genocidesqo and-o Auschwitz-Birkenau; fòto: Artur Conka.